

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Čtenářská lekce – rozečtení knihy s předvídáním

ŘVI POTICHU, BRÁCHO Ivona Březinová

Tato kniha ukazuje čtenáři, co přináší soužití s někým, kdo je jiný než ostatní. Kdo má svůj svět a v něm svoje vlastní pravidla, která se nesmějí porušit. Takový je Jeremiáš, autista, který připravuje horké chvíle své sestře, dvojčeti Pamele, a mamince, která se svými dětmi zůstala sama. Obě dělají vše pro to, aby se Jeremiáš měl dobře a byl spokojený. Ne vždy se jim to však podaří.

Cíl:

- seznámení s novou knihou tak, aby zaujala
- rozečtení nové knihy
- předvídání

Pomůcky:

- zabalená kniha
- tabule, fixy

Postup:

Aktivity před četbou:

1. Knihu zabalit tak, aby nebyl vidět její název.
2. Přiblížení a postupné představení knihy pomocí otázek a předvídání.
 - Každá kapitola má svoji barvu – PROČ?
 - Je jich 7 – PROČ?
 - Vše zapsat **na tabuli VLEVO**
3. Ukázat obal knihy, napsat název Řvi potichu, brácho **VPRAVO**

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

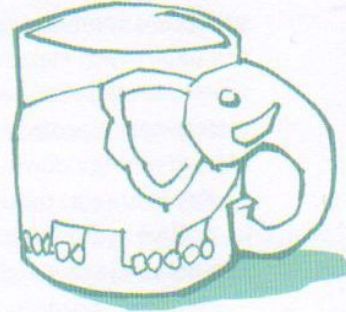
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- proč má brácha řvát potichu – sepsat všechny reakce

Aktivity při četbě:

4. **Četba a poslech** – úvodní kapitola, sledovat a pozorně poslouchat (*možné si v duchu připravit otázky pro ostatní*), které odpovědi jsme dostali, označit ty správně předvídané, doplnit chybějící

s. 7 – 9 (...jak daleko to mají z domu.)

1. Modrá

„Modrá! Modrá!“ ozvalo se za dveřmi Pamelina pokoje a skleněnou výplň rozeznělo prudké bušení pěstí.

„Co? Co je?“ vyletěla vyděšeně.

„Modrá,“ zopakoval hlas a po chvíli se bušení ozvalo u dveří do obýváku.

Pamela s ulehčením dopadla zpátky na polštář. Měla pocit, že pořádně usnula teprve před chvílí. Ranní budíček jí připadal jako naprostá podpásovka. Vzápětí jí došlo, že dnešní modrá, tedy pondělí, zároveň znamená první den v nové škole.

„Nee,“ zavyla zoufale.

Bylo čtvrt na sedm. Nejradši by dnešek strávila v posteli, ale s bráchovým jekotem za zády usoudila, že ve škole bude přece jen víc klidu. S povzdechem sáhla po modrém tričku připraveném vedle postele a prosmýkla se do koupelny.

„Připravuju snídani, tak si pospěš,“ křikla za ní máma, na jejímž hlase bylo znát, že by také ještě spala, kdyby to šlo.

Neměli za sebou úplně klidnou noc. Jeremiáš si v bytě, do kterého se přestěhovali teprve před měsícem, ještě nezvykl. Dneska se probudil už chvíli po půlnoci a od té doby v naprosto pravidelných dvacetiminutových intervalech splachoval záchod. Pamela usoudila, že uklízel. Ráno totiž nemohla najít gumičky do vlasů,

ozdobnou sponku a přívěsek na klíče. A máma postrádala balíček papírových kapesníků, propisku, dva zvýrazňovače a několik vizitek, které večer nechala ležet na stole v kuchyni. Ty vizitky ji mrzely nejvíc, protože znamenaly kontakt na potenciální klienty, kterým mohla z domova vést účetnictví.

Když Pamela strčila hlavu do kuchyně, Jeremiáš už seděl u stolu, pečlivě vydlobával rozinky ze svých čtyř tvarohových koláčů a na ubrusu je rovnal do řádku s pravidelnými rozestupy.

„Modrá,“ poznamenal spokojeně, když pohledem zavadil o rukáv jejího trička. „Modrá,“ zopakoval, když před něj mámina ruka v modrém roláku postavila hrnek s čajem.

Jeho hrnek s čajem. Byl na něm obrázek slona, jehož chobot tvořil ouško hrnečku. Když mamka před lety poznala, že si Jeremiáš vytvořil na hrnečku závislost, nakoupila hned celou sadu. Ale i přes úzkostlivou opatrnost se hrnky postupně rozbíjely. Tenhle byl předposlední. Co se stane, až se rozbije i ten poslední, na to máma s Pamelou nechtěly ani pomyslet.

Jeremiáš dožvýkal své čtyři tvarohové koláče. Dopil čaj a na znamení, že je hrnek prázdný, ho postavil dnem vzhůru. Zbylé kapičky tekutiny stekly po stěnách hrnku a zvolna se vpíjely do ubrusu sotva znatelným vlhkým kolečkem. Maminka už dávno poznala, že odnaučit Jeremiáše tenhle rituál je zbytečně vynaložená energie. A starat se o kluka jako on vyžaduje šetřit silami, jak jen to jde.

Jeremiáš vstal a s velkou zinkovanou poklicí od hrnce, v kterém se za dob prababiček vyvářelo prádlo, se postavil ke dveřím. Nebylo třeba dívat se na hodiny. Všichni věděli, že je přesně 7.10.

„Tak jdeme,“ řekla máma a sáhla po kabelce.

„Budeme tam zbytečně brzo,“ namítla Pamela, ale i jí bylo jasné, že tahle poznámka je naprosto bezpředmětná.

Bylo nemyslitelné, aby z domu vyšli byt jen o pět minut později. Nebo dřív. Vnitřní čas v Jeremiášově hlavě byl něco, co se nedalo oblafnout. Jestliže se jednou začalo do školy odcházet v 7.10,

bude to tak už navždycky a nezáleží na tom, v jakém městě škola je a jak daleko to mají z domu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

HNED NAVÁZAT s. 12 (Máš hlad...) – 14 (... a nechal se odvést.)

„Máš hlad,“ oznámil Jeremiáš.

„Máš hlad? Dobře. Tak co uděláš?“ zeptala se máma a odvedla Jeremiáše k nástěnce s obrázkovým rozpisem. „Říkej,“ ukázala prstem na první piktogram.

„Ruce umýt,“ řekl Jeremiáš a rozběhl se ke koupelně.

Za chvíli byl zpátky.

„Chleba ve skřínce.“

„Vzalas krájený?“ obrátila se máma na Pamelu. Ta mlčky přikývla a sáhla do poličky pro vykrajovátko určené na linecká kolečka.

„Kolečka,“ zatřepal Jeremiáš rukama, a zatímco Pamela z krajců vykrajovala požadovaný tvar, Jeremiáš se běžel k obrázkovému rozpisu přesvědčit, jestli postupuje správně.

„Lednice. Salám,“ zamával znovu rukama.

Pak z umaštěného papíru vytahoval jedno kolečko salámu po druhém a neohrabanými prsty je pokládal na čtyři kroužky chleba, které Pamela namazala máslem.

„Talíř,“ pokračoval podle rozpisu.

„Správně, talíř,“ přikývla máma a podala mu talíř, aby si na něj Jeremiáš mohl chleba se salámem naskládat. „A můžeš jíst.“

„Můžeš jíst,“ zopakoval Jeremiáš a zamířil ke stolu, kde do sebe chleby vmžiku nasoukal.

Pak se s pokličkou v ruce postavil ke dveřím.

„Dneska nepůjdeme na procházku,“ řekla maminka mírně. „Byl jsi ve škole.“

„Jdeme,“ opáčil Jeremiáš.

„Půjdeme zítra.“

„Jdeme!“

„Zítra, Remíku, ano?“

Jeremiáš přistoupil k nástěnce a prsty si ukazoval obrázky s jednotlivými fázemi dne. Po odpolední svačině následoval symbol kráčejších nohou.

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„Jdeme!“ zopakoval důrazně s prstem na obrázku.

„A jo! Zapomněla jsem vyměnit rozpis,“ vzdychla máma. „Včera jsme jen probírali, že půjde do školy. Procházku jsem z nástěnky nesundala, moje chyba.“

„Já ho vezmu, mamí,“ nabídla se Pamela. „Jdeme, Remíku?“

„Jdeme!“

A už zase stál u dveří.

Vystoupili z výtahu, minuli schránky a prosklenými dveřmi vyšli před dům. Jeremiáš s pokličkou v ruce neochvějně zamířil k popelnicím. Pamela jen rezignovaně protočila oči a vzdychla. Jestli jí na procházkách s bráchou něco vadilo, tak právě pachy. Jeremiáš pachy naopak miloval. Na odpadky nesahal, ale s nadšením očichával každou popelnicí, nejdéle ty se směsným odpadem. Papír a plasty ho nechávaly chladným. O něco víc se mu zamlouval kontejner na sklo, z něhož často čpěly výpary zbytků kyselých okurek, kečupu, zvětralého vína a kdovíčeho dalšího.

„Půjdeme dál,“ zatahala Pamela Jeremiáše za ruku.

Smrad z popelnic nebyl to jediné, co jí teď vadilo. Ani se nemusela dívat vzhůru do oken paneláku a věděla, že za záclonami několika oken mají sousedi povyražení. Jeremiáš se naštěstí pachů nasytil a byl ochoten jít dál. Zamířil k řadě zaparkovaných aut, kterým pravidelně obdivoval volanty a poklice na kolech.

„Kulatý!“ oznámil Pamele spokojeně.

Kývla, ale byla ve střehu. Věděla, že procházejí rizikovou oblastí. Pokud byla auta zaparkovaná v jiném pořadí, než jak si je Jeremiáš zapamatoval, když se přistěhovali a poprvé se šli projít, zažíval hluboké zoufalství. Naštěstí to bylo parkoviště rezidentů a většina řidičů tu měla svá stálá místa. Pokud nějaké auto právě chybělo, přešel to Jeremiáš s klidem. Ale když parkovalo jinde než obvykle nebo když na jeho místě stálo jiné auto, bylo zle. Zdálo se, že taková situace právě nastala. Jeremiáš se zastavil u stříbrné octavie a začal se rozčileně kolébat ze strany na stranu.

„Bílá Mazda CX-3! Bílá Mazda CX-3!“ volal a vypadal u toho naprosto zdrceně.

Pamelu napadlo, že kdyby mu právě ukradli jeho vlastní auto, nenesl by to zdaleka tak těžce jako fakt, že nějaké cizí auto parkuje na místě jiného cizího auta, v tomto případě bílé Mazdy CX-3. Pamela věděla, že nesmí připustit, aby rozrušení přešlo v záchvat. Rychle sáhla do kapsy pro bonbon.

„Musíme jít dál, Remí,“ pronesla důrazně a strčila při tom bratrovi bonbon před oči.

„Bílá Mazda CX-3!“ namítl Jeremiáš, ale všiml si bonbonu a upnul k němu svou pozornost.

„Když půjdeme, dostaneš bonbon.“

„Dostaneš bonbon,“ přikývl, strčil si ho do pusy a nechal se odvést.

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Aktivity po četbě:

5. CO JSME MOHLI VYSLEDOVAT:

Rituály; hodiny v hlavě; jídlo kulaté, tvarohové koláče s rozinkami; stejný hrnek; žádné změny; auta na svém místě; barvy po dnech; obrázkový rozpis dne – co udělá a neudělá (není to tam); oblíbené pachy, popelnice...

Modrá = pondělí

6. O kom bude kniha?

Kluk Jeremiáš – je jiný, žije ve svém světě autisty podle svých pravidel; ostatní se musí přizpůsobit, on to neudělá;

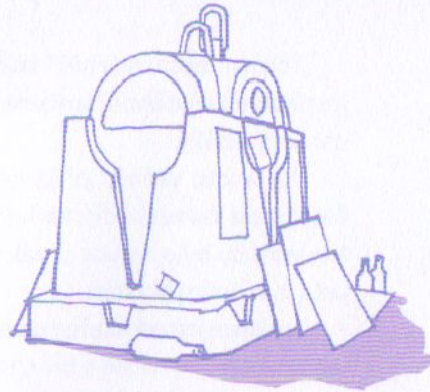
Dívka Pamela – jeho sestra, musí se denně vyrovnávat s poruchou svého dvojčete

Láska a porozumění – rodiny, okolí, kamarádů...

7. Porovnat zápisy na tabuli – odškrtnout správně předvídané postřehy

s. 109 – 112 vycházka s kamarádkami a Jeremiášem

další informace o tom, jak se Jeremiáš chová, v čem je jiný

12. Marta

„Ahoj holky, tak jsme tady!“ zahalekala Pamela a snažila se, aby to znělo bodře a bezstarostně.

„No bezva! To je fajn,“ vyskočila Šárina a Marta ji hned následovala.

„Dovolte, abych vám představila svého brácha Jeremiáše. Je to moje dvojče.“

„Fakt?“ nadchlo to Martu. „A kdo z vás je...“

„Dvojče,“ skočil jí Jeremiáš do řeči.

Pamela pochopila, že Marta se chtěla zeptat, kdo z nich je o pár minut starší, ale otázku nedopověděla, protože už si všimla, že něco nehraje. Pamela ovšem dělala, že její zaváhání nepostřehla, a snažila se pokračovat podle promyšleného scénáře.

„Jeremy, tohle jsou moje nové spolužačky, Šárina a Marta,“ ukázala na holky. Řekni jim ahoj.“

„Ahoj,“ zopakoval Jeremiáš, aniž o dívky jen zavadil okem, a s pokličkou v ruce se hrnul k nejbližší popelnici.

„Ahoj“ pípla Marta.

„No, nazdar,“ vypadlo ze Šáriny.

„Ruku vám asi nepodá. Myslím, že můžeme být rádi, že vás napoprvé nepokousal.“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„To... to myslíš vážně?“ zajíkla se Marta a bojácně se ohlédla, jestli se na ni náhodou Pamelin bratr nechystá zezadu zaútočit ostrými tesáky.

„Naprostou vážně?“ přikývla Pamela. „Nestává se to sice moc často, ale s neznámými lidmi mívá Jeremý prostě problém. Nejlepší by bylo, kdyby si vás hned na začátku očichal,“ informovala je vážným hlasem.

Dokonce i trochu přehrávala, aby si holky myslely, že si z nich jen utahuje, že na ně s bráchou ušili budou. A Marta se opravdu chytla.

„Ty si děláš prdel, že jo?“

Pamela nehnula brvou a podívala se na Šárinu. Ta zachovávala soustředěný obličej se stopami údivu.

„No, to si bohužel nedělám,“ odušila Pamela. „Ne že bych takovou možnost nebrala všema deseti. Jenže když máte sourozence, kterému ve třech letech diagnostikovali nízkofunkční autismus s poměrně těžkou mentální retardací, tak to k popukání moc není, to mi věřte.“

„No... to jo,“ přikyvovavala snaživě Marta. „To já ti teda věřím, fakt.“

Podívala se na Jeremiáše, který nosem objížděl víko popelnice a cosi mručel, pak pohlédla na své zápěstí bez hodinek a vyhrkla: „Ježiš, to už je hodin, já musím padat, holky.“

„Jak víš, kolik je hodin?“ dloubla si Pamela. „Nemáš na ruce hodinky.“

„Jsem je asi to... zapomněla. Ale stejně je moc hodin. Koukala jsem se před chvílí do mobilu. Tak zítra ve škole!“

Marta zmizela a u popelnice zůstal mrak trapnosti. Nic, co by Pamela důvěrně neznala. Zažila to už mockrát. Ale nepřipadalo jí, že by časem nějak otupěla, že by to po sto osmdesáté páté bylo lepší než poprvé.

Chvilku bylo ticho, jen Jeremiáš hlasitě funěl u kontejneru na barevné sklo, asi tam něco zajímavě páchlo.

„Co ty?“ podívala se Pamela na Šárinu. „Ty nepospicháš?“

„Ne,“ zavrtěla Šárina hlavou. „Ale... proč jsi mi to neřekla?“

„Co?“

„No, že je tvůj brácha to...“

„Že je můj brácha co?“ pohlédla jí Pamela vyzývavě do očí, jak v ní kypěl vzor a nemohla si pomoci.

„No... jinej.“

„Jinej,“ vzdychla Pamela rezignovaně. „Spíš divnej, ne?“

„Hm. To je podobný.“

„Ty by ses s tím chlubila?“ pohlédla Pamela na Šárinu.

„No, asi ne.“

„Tak vidíš. Pokaždý musím najít...“

„Správnou chvíli?“

„To ani ne. Spíš odvahu,“ přiznala Pamela.

„Jdeme,“ oznámil Jeremiáš a s pokličkou v ruce vyrazil po chodníku k parkovišti, aby překontroloval řadu stojících aut.

„Tak jdeme,“ pokrčila Šárina rameny a odhodlaně vykročila za Jeremiášem. „Ty nejdeš?“ ohlédla se přes rameno na Pamelu.

„Samotnou mě s ním snad nenecháš!“

„Ne, to fakt nenechám,“ uchechtla se Pamela a nevěřičně dodala: „Ty vážně chceš jít s námi?“

„A proč ne? Původně jsem sice od seznámení s tvým bráchou čekala něco jiného, ale...“

„Upozorňuju tě, že půjdeme kolem popelnic, kanálů, kiosků, za který opilci choděj na záchod, a na psí louku, kde má Jeremiáš cukry sbírat hovínka. I když... ta poslední věc už ho vlastně přešla.“

„No vidíš. A ty bys ho jen pomlouvala, chudáka malýho,“ zasmála se Šárina.

„Já jen abys pak neřekla, že jsem tě nevarovala,“ pokrčila Pamela rameny. „V tomhle vedru bude okružní trasa podél těch všech smrdutin obzvláště výživná.“

„A co ta poklička? To jí fakt potáhne s sebou?“ nedalo to Šárině. „Bohužel, potáhne.“

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

„A nemohl by ji třeba někde opřít? Zatím.“

„Zkus mu ji sebrat a předvede ti takový rodeo, jaký jsi neviděla ani v nejstrašnějším béčkovém hororu.“

„Mám pokušení to udělat,“ poznamenala Šárina, ale Pamelin pohled jí naznačil, že tady opravdu nejde o plané žvanění.

„Hyundai Genesis!“ ozvalo se vpředu kvílivě a Pamela se Šárinou raději zrychlily.

Tři čtvrtě hodiny se pak snažily Jeremyho uplatit nejrůznějšími bonbony, odvést jeho pozornost k projíždějícímu mikrobusu nebo ho odlákat ke koši na psí exkrementy. Marně. Stál na kraji chodníku, pokličku v ruce, kolíbal se a řval. Pamela už chtěla zavolat mámě, ať jim jde pomoci, ale vtom z protějšího domu vyšla paní, nastoupila do červeného volva, které parkovalo na místě Hyundai Genesis, nastartovala a odjela.

„Jdeme,“ řekl Jeremy naprosto nevzrušeným hlasem a vykročil ke kioskům.

„Ty bláho... takhle?“ nechápala Šárina. „Nejdřív to hodinu vypadá, že produpne chodník, ohne dopravní značku a z hlasivek si uháčkuje síťovku, a pak najednou utne, jako když vypadnou pojistky? Prostě řekne jdeme a tím to skončilo? Teda, z toho by mě mrsklo.“

„Pokaždý to není tak zlý. Většinou ty auta parkujou správně, lidi jsou tady asi nějak zvyklí,“ namítla Pamela.

„Takže by mě mrsklo jenom asi tak jednou týdně, říkáš?“ rozesmála se Šárina. „Hlavní je zachovat si optimismus! Tak jdeme!“

8. Sdílení dalších postřehů a informací o Jeremiášovi, o tom, jak se žije s takovým bráškou

Reflexe ze čtenářské lekce

Děti pružně reagovaly na úvodní otázky, měly velmi pěkné nápady na důvody barev (duha, roční období, rozkvetlá louka), jejich počet hned napověděl dny v týdnu, ale také odpovídal duze. Otázka, proč by měl řvát potichu, vyvolala bohatou diskusi.

Při poslechu ukázky bylo ticho, ihned následovala další diskuse dětí na téma „jinakosti“, přesně si všímaly „rituálů“. Povíдали jsme si o tom, zda taky máme nějaké své rituály, zda někdo kolem nás má svoje zvyky. Děti byly hodně sdílné,

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

jeden chlapec má podobné problémy, tak sám sebe trochu poznal. Byl rád, že taková knížka existuje, a hned si ji půjčil domů.

„Školní čtenářské kluby na 2. st. základní školy“, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000589.

Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.